

Nefndasvið Alþingis
Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis
Alþingi v/Austurvöll
150 REYKJAVÍK

Garðabær, 02. apríl 2012
2012030006/42-1-1
TB/JGO
jgo/tb

Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 64/1994. 466. mál, selir

Vísað er til tölvupósts / bréfs frá umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis, dags. 7. mars sl., þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um breytingu á lögum um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum, 466. mál. Markmið frumvarpsins er að flokka sel með öðrum villtum dýrum, en selir hafa að vissu leyti verið umkomulausir í stjórnkerfinu og heildarlög um vernd og veiðar ekki verið til fyrir seli. Náttúrufræðistofnun telur mjög brýnt að þetta frumvarp nái fram að ganga, en stofnunin hefur árum saman bent á að selir hafa hvorki notið eðlilegrar verndar né að fylgt hafi verið sjálfbærri stefnu við nýtingu þeirra. Náttúrufræðistofnun telur löngu tímabært að festa í sessi reglur um vernd og nýtingu sela við Ísland, bæði staðbundinna stofna og farsels.

Ísland gerðist aðili að Bernarsamningnum um vernd villtra dýra og plantna og búsvæða þeirra í Evrópu árið 1994. Í viðauka II við samninginn eru upptaldar þær dýrategundir sem aðildarríkin skuldbinda sig til að friða. Í viðauka III eru taldar upp tegundir dýra sem heimilt er að veiða í aðildarríkjunum að því tilskyldu að gerðar séu viðeigandi og nauðsynlegar lagalegar og stjórnunarlegar ráðstafanir til að tryggja vernd þessara tegunda (7. gr. samningsins). Setja þarf reglur um nýtingu hverrar tegundar sem tryggi að viðkomandi stofni sé ekki stefnt í hættu. Aðgerðir þurfa að fela í sér: a) Að tegundir séu friðaðar fyrir veiðum á ákveðnum árstímum og/eða að aðrar aðgerðir sem stýra veiðum séu fyrir hendi. B) Tíma- eða staðbundið bann við veiðum, eins og við á, til að endurheimta ásættanlega stofnstærð. C) Að viðeigandi reglur séu fyrir hendi varðandi sölu, meðhöndlun vegna sölu og flutnings vegna sölu bæði lifandi og dauðra dýra. Allar selategundir sem finnast við Ísland eru á viðauka III við Bernarsamninginn, en það eru landselur, útselur, vöðuselur, hringanóri, blöðruselur og kampselur. Ísland setti ekki fyrirvara varðandi seli þegar samningurinn var samþykktur, en fyrirvarar voru settir við nokkrar aðrar dýrategundir.

Þegar gengið var frá aðildinni að Bernarsamningnum þótti ekki ástæða til að gera fyrirvara varðandi seli þar sem fyrirhugað var að láta ný lög um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum ná til sela eins og annarra villtra dýra. Í frumvarpinu sem lagt var fyrir Alþingi í tengslum við aðild Íslands að Bernarsamningnum voru ákvæði er varða seli, en þau voru hins vegar felld út rétt áður en Alþingi samþykkti lögin vorið 1994 (lög nr. 60/1994) vegna ágreinings ráðuneyta um vistun sela í stjórnkerfinu. Úr þessum ágreiningi



hefur ekki verið leyst og málið ekki komið til kasta Alþingis aftur. Landselur og útselur eiga fast aðsetur á Íslandi og kæpa hér við land, en hinar fjórar tegundirnar eru svo kallaðir farselir. Selveiðar eru heimilaðar á Íslandi, en þrátt fyrir skýr ákvæði í 7. gr. Bernarsamningsins um skyldu til veiðistjórnunar hefur henni aldrei verið komið á hér á landi. Í ályktun fastanefndar Bernarsamningsins nr. 6 frá árinu 1998 er þeim tilmælum beint til aðildarríkja að gera sérstakar ráðstafanir til að vernda búsvæði tiltekinna tegunda með stofnun griðarsvæða og þar á meðal eru landselur og útselur. Slík griðarsvæði fyrir seli eru ekki til á Íslandi, en samkvæmt gildandi lögum, tilskipun um veiði á Íslandi frá 20 júní 1849, segir í 9. gr. að enginn má skjóta landsel og útsel á fjörðum eða víkum, þar sem látur eru eða lagnir, nær en 900 metra frá þeim. Þessu ákvæði hefur lítið verið fylgt eftir og oft brotin án þess að við hafi verið brugðist, ekki síst á tímum hringormanefndarinnar svo kölluðu. Ísland hefur því enn ekki uppfyllt þjóðréttarlegar skyldur sínar varðandi vernd og nýtingu sela, sem er slæmt og fyrir löngu orðið tímabært að setja heildarlög um vernd og nýtingu sela líkt og gilda um önnur villt dýr.

Landsel og útsel hefur fækkað verulega hér við land á undanförunum áratugum. Áætluð stofnstærð landsels var um 12.000 dýr árið 2003 og talið er að hún hafi haldist óbreytt síðan, en stofninn var metin 33.000 dýr árið 1980. Stofnstærð útsels er nú talin vera um rúmlega 6.000 dýr eða ríflega helmingur þess sem var árið 1990. Af þessum tölum má sjá að mjög mikil fækkun hefur orðið í selastofnum landsins á tiltölulega stuttum tíma, sjá <http://www.selasetur.is/>, <http://www.hafro.is/grunnsaevi-radstefna/Agrip/spendyr-GV.pdf>. Þrátt fyrir að dregið hafi verulega úr selveiðum hefur landselur ekki rétt úr kútnum síðan 2003. Vafalaust eru margar ástæður fyrir þessari miklu fækkun sela eins og t.d. seladauði í fiskinetum, en ekki má horfa fram hjá mikilli veiði á útsel á vegum svokallaðrar hringormanefndar undanfarna áratugi. Efla þarf alla vöktun á selastofnum og skráningu á veiði, bæði veiði til nytja og slysveiði í fiskinet. Jafnframt er nauðsynlegt að koma upp raunverulegum griðarsvæðum fyrir sel líkt og lagt er til í frumvarpinu. Náttúrufræðistofnun telur eðlilegt að um seli gildi sömu lög og um önnur villt spendýr og villta fugla sem falla undir lög nr. 64/1994.

Í 4. gr. framangreinds frumvarps er lagt til að felld verði úr gildi lög nr. 30/1925, nr. 29/1937 og tilskipun um veiðar á Íslandi frá 20. júní 1849. Náttúrufræðistofnun tekur undir þetta, en telur þó ekki þörf á að fella veiðitilskipunina frá 1849 úr gildi þar sem hún fjallar um fleira en sel, m. a. dýraveiði og veiðitök og réttindi jarðeigenda. Einungis ætti að fella 9. og 10. gr. tilskipunarinnar úr gildi verði þetta frumvarp að lögum.

Virðingarfyllt



Jón Gunnar Ottósson
forstjóri

Trausti Baldursson

